

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

248509

มาตรการทางเลือกในคดีอาญาคู่ขนานพหุกรณี
มาตรการทางเลือกในชั้นพนักงานอัยการ

สุทธิดา กอเนปตง

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา 2553

248509

๖๐๐๒๕๖๐๒๙

มาตรการทางเลือกในคดีอาญาศึกษาเฉพาะกรณี
มาตรการทางเลือกในชั้นพนักงานอัยการ

สุทธิดา กองแปลง

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา ๒๕๕๓
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ALTERNATIVE MEASURES IN CRIMINAL CASES: A CASE STUDY
OF ALTERNATIVE MEASURES AT THE LEVEL OF
PROSECUTING ATTORNEY

SUTTIDA KONGPLANG

A THESIS PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF LAWS

2010

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ มาตรการทางเลือกในคดีอาญา: ศึกษาเฉพาะกรณี

มาตรการทางเลือกในชั้นพนักงานอัยการ

ชื่อผู้เขียน นางสาวสุทธิดา กองแปลง

คณะ นิติศาสตร์

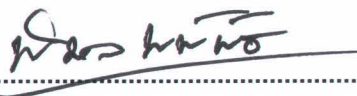
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์กำธร กำประเสริฐ

ประธานกรรมการ

อาจารย์กุลพล พลวัน

มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมล พุพิพิธ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์วินัย ลำเลิศ)

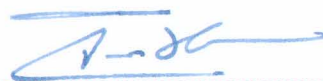
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์กำธร กำประเสริฐ)

กรรมการ

(อาจารย์กุลพล พลวัน)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร. จิรนิติ หะวานนท์)

กรรมการ

(อาจารย์หม่อมหลวงศุภกิตต์ จรูญโรจน์)

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ มาตรการทางเลือกในคดีอาญาศึกษาเฉพาะกรณี

มาตรการทางเลือกในชั้นพนักงานอัยการ

ชื่อผู้เขียน นางสาวสุทธิดา กองแปลง

ชื่อปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา 2553

คณะกรรมาการที่ปรึกษาวิทยาลัยนิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์กำธร กำประเสริฐ ประธานกรรมการ
2. อาจารย์กุลพล พลวัน

248509

ปัจจุบันรัฐใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม โดยมุ่งเน้นวิธีการปราบปรามเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดโดยองค์กรในกระบวนการยุติธรรมซึ่งเรียกว่า “กระบวนการยุติธรรมตามแบบพิริ” แต่กระบวนการยุติธรรมดังกล่าวไม่อาจควบคุมอาชญากรรมให้ลดลงไปจากสังคม และส่งผลกระทบต่อการบริหารกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากมีปริมาณคดีอาญาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลจำนวนมากทำให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณาคดี และปัญหาที่ตามมาคือ ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ รัฐจึงเกิดแนวความคิดใหม่โดยการนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกหรือ “Alternative Dispute Resolution--ADRs” มาใช้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับเหยื่อ การบำบัดฟื้นฟู การป้องกัน การปรับตัวคืนสู่สังคมของเหยื่อและผู้กระทำความผิด มาใช้เพื่อยุติคดี และเพื่อหลีกเลี่ยงโทษจำคุกหรือเป็นการนำมาตรการกฎหมายที่เป็นทางเลือกให้กับเจ้าพนักงานในการเบี่ยงเบนคดี (Diversion) ออกจากกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าขั้นตอนใด

องค์กรอัยการเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมซึ่งมีอำนาจตัดสินใจในขั้นสุดท้ายว่าสมควรฟ้องผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาลงโทษตามกฎหมายหรือไม่ อัยการจึงมีบทบาทสำคัญในการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก เพื่อลดผลกระทบของ

กระบวนการยุติธรรมตามแบบพิธีและเพื่อสร้างความสมานฉันท์ภายในสังคมให้มากขึ้น แต่มาตรการทางกฎหมายที่พนักงานอัยการใช้เพื่อเป็นทางเลือกแทนการฟ้องคดีอาญามีเพียง การใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาเพื่อประโยชน์สาธารณะ การยอมความ และการเปรียบเทียบคดี ประกอบกับคดีอาญาที่มีความผิดไม่ร้ายแรงซึ่งผู้กระทำความผิดมิได้มีสันดานชั่วร้าย หากมีการเจรจาตกลงกันได้ ก็ควรให้คดีอาญาดังกล่าวขึ้นสู่ศาล

จากการศึกษาวิจัยพบว่า มาตรการทางกฎหมายที่พนักงานอัยการใช้เป็นทางเลือกในการยุติคดีในประเทศและต่างประเทศมีมากกว่ามาตรการดังกล่าว เช่น การไกล่เกลี่ย ความตกลงทางอาญา การชะลอการฟ้อง การดักเตือน เป็นต้น และในความผิดอาญาบางประเภทควรได้รับการแก้ไขเมื่อกรณีตกลงกันได้ก็ควรให้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ในการกำหนดมาตรการทางเลือกและการแก้ไขกฎหมายอาญาต้องคำนึงถึงหลักอาชญาวิทยาและวัตถุประสงคในการลงโทษควบคู่กันไปเพื่อให้การใช้มาตรการทางเลือกสัมฤทธิ์ผล

ผลจากการวิจัยดังกล่าวทำให้ผู้เขียนได้มีข้อเสนอแนะไว้หลายประการ โดยสรุปได้ว่า ควรการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการยุติธรรมทางเลือก และบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการทางกฎหมายที่ใช้เป็นมาตรการทางเลือกในชั้นพนักงานอัยการ เพื่อเป็นการลดข้อขัดข้องในการปฏิบัติหน้าที่สำหรับพนักงานอัยการในการยุติคดีอาญาได้ด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ อีกทั้งยังสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคมต่อไป

ABSTRACT

Thesis Title Alternative Measures in Criminal Cases: A Case Study
of Alternative Measures at the Level of
Prosecuting Attorney

Student's Name Miss Suttida Kongplang

Degree Sought Master of Laws

Academic Year 2010

Advisory Committee

1. Assoc. Prof. Kamthorn Kamprasert Chairperson

2. Mr. Kullapol Ponwan

248509

At present, the state uses the criminal justice process for preventing and controlling crime through suppression. Offenders are punished by the organs of the system of justice called "the justice process according to protocol". However, it has been found that the justice process cannot control or reduce crime in society and the large number of crimes adversely affects the administration of the justice process. The huge quantity of criminal cases being brought to trial necessitates delays in trials with the upshot being overcrowding in prisons.

In view of these difficulties, the state has formulated a new concept involving the use of alternative dispute resolutions (ADRs). In this new approach, stressed are the victims of crime, rehabilitation, prevention and

reconciliation between victims and wrongdoers so that both can return to society with ordinary legal proceedings being dropped and incarceration of the wrongdoers being avoided. This alternative to ordinary legal procedures allows officials to divert cases from the overburdened normal workings of the system of justice.

The office of the prosecuting attorney is authorized to determine whether a presumed offender should be tried in order to determine whether punishment according to the law is appropriate. Thus, the prosecuting attorney has an important role to play in respect to ADRs, inasmuch as the more frequently the ADR path is taken, the more frequently the burden on the justice system is reduced. However, when such an alternative is pursued in lieu of bringing a criminal case to trial it is because discretionary judgment has been exercised by the prosecuting attorney determining that it would be in the public interest to stifle a given criminal prosecution and substitute alternative means of settling the case. In addition, if criminal cases merely involve misdemeanors and the offender is not a hardened criminal, then such cases should not go to court and the alternative undertaking of out-of-court negotiations would be socially beneficial.

Findings are as follows:

Alternative legal measures used by prosecuting attorney both domestically and internationally include mediation, penal agreement, a reprieve, admonition, etc. However, it is agreed that some criminal offences should involve correction. When the parties can reach a settlement, cases

should not involve ordinary justice proceedings or court trials. In determining appropriate alternative measures and amending extant criminal law, taken into consideration must be the principles of criminology and the objectives in punishment so as to ensure the effectiveness of alternative measures.

The researcher has some recommendations to offer as follows:

Pertinent laws and regulations should be amended so as to be congruent with the concept of an alternative process of justice. Legal measures governing the role of the prosecuting attorney should be amended and augmented in order to reduce hindrances to voiding criminal prosecutions in the light of justice, transparency and verifiability. If done properly, this new approach should conduce to greater future social harmony.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากท่านรองศาสตราจารย์กำธร กำประเสริฐ และท่านอาจารย์กุลพล พลวัน ที่รับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคอยให้ คำปรึกษาชี้แนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือในการแก้ไข ข้อผิดพลาดของวิทยานิพนธ์นี้มาโดยตลอด รวมทั้งรองศาสตราจารย์วินัย ลำเลิศ อาจารย์ ดร. จิรนิติ หะวานนท์ อาจารย์หม่อมหลวงสุภกิตต์ จรูญโรจน์ ซึ่งได้ให้ คำแนะนำ และได้กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่พุ่มพัก บ่มเพาะ ให้ผู้เขียนมีความ อดทน และเข้มแข็ง กราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาแนวคิดต่าง ๆ

ขอขอบพระคุณสำนักงานอัยการสูงสุด รวมถึงท่านพนักงานอัยการทุกท่าน และพี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคนที่ช่วยเหลือและสนับสนุนผลักดันในการหาข้อมูลและมีโอกาส ดี ๆ

ขอขอบพระคุณศาลจังหวัดรัตนบุรี และผู้บังคับบัญชาทุกท่าน รวมถึงพี่ ๆ น้อง ๆ ที่ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา และสนับสนุนแหล่งข้อมูลในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้

และขอขอบคุณ พี่ ๆ เพื่อน ๆ ปริญญาโทสาขาบริหารงานยุติธรรมทุกคนที่เป็น กำลังใจ ให้คำปรึกษา แนวคิดและมุมมองดี ๆ และขอขอบคุณอุปสรรคต่าง ๆ ใน ระหว่างทำวิทยานิพนธ์นี้ทำให้ผู้เขียนมีความมุ่งมั่น และตั้งใจในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณเป็นพิเศษสำหรับความรัก ความเอาใจใส่ ของคุณพ่อและ คุณแม่ที่คอยช่วยเหลือ เป็นกำลังใจและเคียงข้างเสมอมาไม่ว่าสุขหรือทุกข์ และเป็น ผู้ริเริ่มจุดประกายการศึกษา เปรียบเสมือนดวงไฟส่องสว่างกลางใจ สร้างสรรค์พลังใจ ให้ผู้เขียนตลอดมา ในทุกขั้นตอนกระบวนการในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จ ลุล่วงด้วยดี

สุทธิดา กองแปลง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
 บทที่	
1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	10
3. สมมติฐานของการศึกษา.....	10
4. ขอบเขตของการศึกษา.....	11
5. วิธีดำเนินการศึกษา.....	11
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2 ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ในคดีอาญา.....	13
1. ความหมาย ที่มาและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ กระบวนการยุติธรรมทางเลือก.....	14
1.1 ความหมายของกระบวนการยุติธรรมทางเลือก.....	14
1.2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางเลือก.....	16
2. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของอัยการในกระบวนการยุติธรรม ทางเลือกสากล.....	20
2.1 สหประชาชาติ (United Nations).....	21
2.2 สมาคมอัยการระหว่างประเทศ (International Association of Prosecutors).....	22
2.3 สภายุโรป (Council of Europe).....	23

3. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางเลือกชั้นพนักงานอัยการ ในประเทศไทย.....	24
3.1 สภาพปัญหาในกระบวนการยุติธรรม.....	24
3.2 แนวคิดทางอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา.....	26
4. แนวคิด รูปแบบ และบทบาทของพนักงานอัยการเกี่ยวกับ มาตรการทางเลือกในชั้นพนักงานอัยการ.....	28
4.1 แนวคิด รูปแบบ และบทบาทของพนักงานอัยการเกี่ยวกับ การนำมาตรการทางเลือกในคดีอาญา.....	28
4.1.1 การใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องเพื่อประโยชน์สาธารณะ.....	29
4.1.2 การขอมความ.....	33
4.1.3 การเปรียบเทียบปรับ.....	43
4.2 แนวคิด รูปแบบ และบทบาทของพนักงานอัยการเกี่ยวกับ การนำมาตรการทางเลือกอื่นมาใช้ในชั้นพนักงานอัยการ.....	45
4.2.1 แนวคิดการนำการชะลอการฟ้องมาใช้.....	45
4.2.2 มาตรการตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.....	50
4.2.3 มาตรการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545.....	52
3 มาตรการทางเลือกแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานอัยการ.....	57
1. กฎหมายที่เกี่ยวกับมาตรการทางเลือกในคดีอาญา ในชั้นพนักงานอัยการ.....	57
1.1 การใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องคดีเพื่อประโยชน์สาธารณะ.....	61
1.2 แนวคำวินิจฉัยของอัยการสูงสุด.....	63

บทที่	หน้า
1.3 การยอมความ.....	66
1.3.1 กฎหมายอาญา.....	67
1.3.2 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.....	69
1.4 การเปรียบเทียบปรับ.....	85
1.4.1 กฎหมายอาญา.....	85
1.4.2 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.....	86
2. มาตรการทางเลือกคดีอาญาในกฎหมายต่างประเทศ.....	90
2.1 มาตรการทางเลือกในสำนักงานอัยการสูงสุดต่างประเทศ.....	90
2.1.1 สำนักงานอัยการสูงสุดอังกฤษและเวลส์.....	90
2.1.2 สำนักงานอัยการสูงสุดสกอตแลนด์.....	95
2.1.3 สำนักงานอัยการสูงสุดไอร์แลนด์เหนือ.....	98
2.2 มาตรการทางเลือกคดีอาญาในระบบ	
กฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law).....	102
2.2.1 ประเทศฝรั่งเศส.....	102
2.2.2 ประเทศเยอรมัน.....	115
2.2.3 ประเทศญี่ปุ่น.....	124
2.3 มาตรการทางเลือกคดีอาญาในระบบ	
กฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law).....	128
2.3.1 ประเทศอังกฤษ.....	128
2.3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	135
4 วิเคราะห์มาตรการทางเลือกคดีอาญาชั้นพนักงานอัยการ	
ในประเทศไทย.....	140
1. อุปสรรคของพนักงานอัยการในการใช้มาตรการทางเลือกในปัจจุบัน.....	140
2. ปัญหาการใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องเพื่อประโยชน์สาธารณะ.....	141

บทที่	หน้า
3. ปัญหาการใช้มาตรการประណมข้อพิพาทให้มีการยอมความ.....	145
3.1 ประเภทคดีที่นำเข้าสู่กระบวนการประណมข้อพิพาท.....	146
3.1.1 ความผิดฐานต่อร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295.....	148
3.1.2 ความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334.....	148
3.1.3 ความผิดอาญาต่อแผ่นดินที่ได้กระทำโดยประมาท.....	150
3.2 ปัญหากระบวนการประណมข้อพิพาท.....	151
3.2.1 ปัญหาบทบาทพนักงานอัยการในมาตรการ ประណมข้อพิพาท.....	151
3.2.2 ปัญหาคุณสมบัติผู้ประណมข้อพิพาท.....	154
3.2.3 ปัญหาอายุความคดีอาญา.....	155
4. ปัญหาการใช้มาตรการเปรียบเทียบปรับ.....	156
4.1 ปัญหาประเภทคดีที่นำมาใช้กับมาตรการเปรียบเทียบปรับ.....	157
4.2 ปัญหาการเปรียบเทียบปรับ.....	158
5. บทบาทของพนักงานอัยการในมาตรการทางเลือกอื่น.....	159
5.1 การชะลอการฟ้อง.....	159
5.2 การดักเตือน.....	163
5.3 ความตกลงทางอาญา.....	165
5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	168
1. บทสรุป.....	168
2. ข้อเสนอแนะ.....	170

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	
ก ระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการประนอมข้อพิพาท ชั้นพนักงานอัยการ พ.ศ. 2532.....	175
ข ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ.	178
บรรณานุกรม.....	197
ประวัติผู้เขียน.....	201